

Invitació a la lectura sense prejudicis

Text > JOAN SOLANA

Clàssics revisitats recull els cinquanta-sis articles que, des de 2009 fins a 2018, va escriure Vicenç Pagès Jordà a la *Revista de Girona*, en què comentava una obra en prosa d'un autor o autora gironí nascut abans de 1920.

Utilitza la paraula *clàssic* en un sentit molt obert. Això li permet acostar-se als autors que s'han considerat models dignes d'imitació, i també als que mai no han merescut ni una frase en les històries de la literatura.

Convençut de les arbitrarietats dels cànons literaris, que porten el llast dels prejudicis de cada època, i de l'arbitrarietat d'encasellar autors en períodes i generacions, segueix l'exemple de dues obres que recupera, la *Història de la literatura catalana*, escrita per Josep Comerma (1923), i *Estudis i lectures*, de Josep Maria Capdevila (1965):

«Josep Comerma [...] s'aventura tot sol en terra amiga, armat amb més lectures que teories [...]

»Després dels apriorismes que han impregnat l'ensenyament superior de la literatura durant les últimes dècades, la manera com Josep Maria Capdevila s'acosta als llibres resulta tant o més vàlida que quan els va escriure. Conscient que la història de la literatura no pren la forma d'un progrés on uns autors "superen" els anteriors, Capdevila llegeix desproveït de prejudicis, amb respecte però sense idolatria, opinant amb una llibertat que ara trobem a faltar en gran part de la crítica universitària,

comparant els autors catalans amb els seus contemporanis europeus i, sobretot, sense reduir cap autor al grup on els especialistes han decidit incloure'l».

Vicenç Pagès reivindica, amb arguments, obres condemnades a l'oblit o marginades, com, per exemple, *L'etern masculí*, de Llucietà Canyà («Escrita en un català més que convincent en aquell erm que eren els anys cinquanta, té el mèrit de simular la normalitat, que és una manera elegant de contribuir a assolir-la»); *L'afusellat*, de Marian Vayreda, («un dels millors contes catalans de tots els temps»), o *Tots els camins duen a Roma*, de Gaziell («Ens trobem indiscutiblement davant literatura de primera qualitat [...] Qualsevol ciutadà d'aquest país que hagi hagut de barallar-se, sisplau per força, amb desenes de llibres obligatoris sense que ningú li hagi posat a les mans *Tots els camins duen a Roma* té dret a sentir-se estafat»).

Clàssics revisitats és una invitació a la lectura lliure, fonamentada en observacions breus (amb arguments i exemples) sobre els factors que avalen les virtuts d'una obra, molt especialment la qualitat lingüística. En la «revisita» a *Pinya de rosa*, de Joaquim Ruyra, escriu: «Amb uns pocs centenars de paraules es pot viure en una llengua. N'hi ha prou per demanar el menú, entendre les notícies, aprovar l'educació secundària... D'altres paraules, en canvi, es troben emmagatzemades en un racó del cervell poc transitat [...] Són paraules que hem sentit dir

al padrí o a la tieta, i que revelen el seu poder evocador quan apareixen en un dinar familiar [...] Quan les persones que només disposen dels centenars de paraules quotidianes les troben en un llibre, arrufen el nas i decideixen que "costa". En canvi, els que han acumulat aquest estoc de mots de reserva comproven que el vocabulari familiar i el de la literatura poden ser els mateixos i, per tant, llegint el llibre se senten a casa. Aquesta és la sensació que produeix la lectura de *Pinya de rosa*».

Una recuperació oportuna

Text > JOAN DOMÈNECH

Jordi Soliguer Mas, arquitecte tècnic amant de les lletres, com a treball final d'una segona carrera, la de filologia catalana, va presentar un estudi de la vida i l'obra de l'escriptor lloretenc Esteve Fàbregas i Barri (1910-1999), amb el qual recupera la figura d'un lletraferit de notable volada, bé que limitat sempre per problemes físics (va tenir una paràlisi de petit) i ambientals (ni la família ni el poble li van oferir el que el seu esperit

desitjava). Xavier Garcia Pujades ja va escriure, en vida del protagonista, una biografia de l'Estevet (nom amb el qual ha estat sempre conegut l'escriptor). Però Soliguer, sense Fàbregas al davant i amb bona disposició de la família, ha revisat papers inèdits i ha tornat a rellegir els llibres del literat lloretenc; aprofundeix en el seu coneixement i alhora ajuda a divulgar-ne aquesta obra no suficientment coneguda encara pels seus conciutadans

i de cara enfora. No adopta posicions iconoclastes en relació amb tot el que s'havia dit de Fàbregas, però aconsegueix fer un perfil més ajustat del protagonista i de la seva aportació literària. Entre les sorpreses amb què hom es troba en llegir confessions inèdites recollides per Jordi Soliguer, destaca la il·lusió del biografiat, en plena joventut, de ser mecànic o més aviat dissenyador de nous prototipus d'automòbils amb formes aerodinàmi-